

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra regionálního managementu

Diplomová práce

MNOHOJAZYČNOST A INTERKULTURALITA V MEZINÁRODNÍCH
PROJEKTECH A PRACOVNÍCH PROSTŘEDÍCH
Kvalitativní studie zaměřená na evropské výzkumné projekty

Autor: Eliška Krychová
Vedoucí práce: Prof. Dr. Doris Fetscher
České Budějovice 2019

Abstrakt:

Tato diplomová práce s názvem Mnohojazyčnost a interkulturalita v mezinárodních projektech a pracovních prostředích je zasazena do kontextu evropských výzkumných projektů. Cílem této práce je za pomoci kvalitativního výzkumu zjistit, jak projektoví partneři vnímají jazykovou a kulturní diverzitu v evropských výzkumných projektech, které jsou financované z doposud největšího evropského programu na výzkum a inovace, který nese v současnosti název Horizon 2020. V teoretické části jsou vysvětleny nejdůležitější pojmy jako evropské výzkumné projekty, interkulturalita, komunikace, mnohojazyčnost a lingua franca.

Po vysvětlení výzkumné metody následuje praktická část, která se věnuje představení výsledků a interpretaci dvanácti polostrukturovaných rozhovorů, které jsem uskutečnila s partnery pracujícími na evropských výzkumných projektech.

Klíčová slova: evropské výzkumné projekty, kultura, interkulturalita, mnohojazyčnost, komunikace, lingua franca

Abstract:

This master thesis focuses on multilingualism and interculturality in international projects and work environments. More specifically, it is oriented towards the context of European research projects. The aim of this thesis is to do a qualitative research on the perception and experiences with linguistic and cultural diversity of project partners who are working on European research projects that are funded by the biggest European Research and Innovation programme called Horizon 2020.

In the theoretical part, the most important notions such as European research projects, interculturality, communication, multilingualism and lingua franca are defined. After the description of my research method, I proceed to the practical part that is devoted to the presentation and interpretation of interview results.

Key words: culture, interculturality, multilingualism, lingua franca, European research projects, communication

Úvod

Se svou strategií Evropa 2020 se Evropská Unie snaží čelit současným výzvám jako je globalizace, nedostatek zdrojů nebo stárnutí populace. Cílem této strategie je dosáhnout inteligentního, udržitelného a inkluzivního růstu. K dosažení tohoto cíle jsou podniknuty různé aktivity na evropské, národní, ale i regionální úrovni. Jednou z takových důležitých aktivit je podpora výzkumu, vývoje a inovací. V současnosti je tato oblast podporována dosud největším evropským programem na výzkum a inovace, který pro období 2014-2020 nese název Horizon 2020. Tento program si klade za cíl upevnit a zesílit pozici Evropské unie v oblasti vědy a průmyslových inovací. Finanční podporou povzbuzuje spolupráci mezi vědci a výzkumníky z různých evropských, ale i přičleněných států. Evropská unie má 28 členských států a 24 oficiálních jazyků. Je tedy zřejmé, že spolupráce na evropské úrovni obnáší mnohojazyčnost a kulturní různorodost.

Během stáže v technologickém výzkumném centru v Nantes (Francie), jsem jako asistentka evropských projektů byla v kontaktu se zahraničními partnery, kteří pracují na evropských výzkumných projektech. Zajímalo by mě, jaké to je když spolupracují partneři z různých zemí, různých kultur a mluví odlišnými jazyky. Díky dvanácti rozhovorům, které jsem udělala s těmito partnery, jsem mohla odpovědět na výzkumnou otázku:

Jak projektoví partneři vnímají mnohojazyčnost a interkulturalitu v evropských výzkumných projektech?

Diplomová práce je rozdělena do tří částí. V první teoretické části definuji vybrané důležité termíny. Nejdříve vysvětluji prostředí evropských výzkumných projektů, do kterého je práce zasazena. Dále se zaměřuji na termín kultury a kulturní diverzity neboli interkulturality, komunikace, mnohojazyčnosti a lingua franca. V druhé metodologické části popisuji výzkumnou metodu kvalitativní analýzy, kterou jsou použita k odpovězení výše zvolené výzkumné otázky. V třetí praktické části nejdříve popisuji získané výsledky z rozhovorů a následně interpretuji tyto výsledky. Celá práce je ukončena závěrem a krátkým shrnutím. Na konci práce v přílohách jsou přiložené otázky k rozhovorům, sekvenční analýzy a základní údaje ke každému interview.

Teoretická část

Evropská unie začala s podporou výzkumu a vývoje v sedmdesátých letech minulého století. Roku 1984 byl Evropskou komisí schválen první rámcový program, který si kladl za cíl podpořit technický a ekonomický výzkum. Od této doby se program vyvíjí a mění. Pozitivní změnou je zejména neustálý nárůst rozpočtu, který je programu přidělován. Současný rámcový program pro rok 2014-2021 nese název Horizon 2020 a jeho rozpočet činí téměř 80 miliard eur. Tři hlavní pilíře tohoto programu: vynikající věda, vedoucí postavení průmyslu a společenské výzvy, obsahují několik pracovních programů, které blíže udávají sponzorované oblasti a vyhláší aktuální výzvy k předkládání návrhů projektů. Na tyto výzvy odpovídají jednotlivci nebo tzv. konsorcia. Konsorcia jsou skupiny tvořené minimálně třemi subjekty z odlišných zemí Evropské unie, či přičleněných států. Horizon 2020 posiluje spolupráci mezi odlišnými subjekty, mezi různými obory, ale hlavně také mezi různými zeměmi.

V diplomové práci jsem se zaměřila převážně na spolupráci mezi lidmi, kteří pocházejí z různých zemí a mají odlišné kulturní pozadí. Lze tedy mluvit o mezinárodních projektech. Nicméně dle Chevriera (2003: 1048) je vhodnější použít termín interkulturní, neboli „mezi-kulturní“ projekty. Protože vliv různých kultur je na takové spolupráci patrný. Pojem kultura může být definován jako sdílení společné historie, tradic, jazykového systému, ideologií, ale i hodnot a společných postojů v určité sociální komunitě (Rodrigues, Costa, Gestoso, 2014: 1048; Thomas, 2010: 31; Loosermore, Muslmani, 1999: 96). Nejčastěji se setkáme s národní kulturou, ale známá je také organizační kultura. Hofstede (2001: 86) vysvětluje, že *“kultura je kolektivní naprogramování mysli”*, které je *“naučené a ne vrozené”*. A i když si to možná neuvědomujeme, kultura je všudypřítomná a ovlivňuje naše chování, postoje a myšlenky.

Společné znaky určité skupiny jsou vnímány ostatními a přispívají ke stereotypizaci takové skupiny. Stereotypizace je kognitivní proces, který se děje spontánně a může mít pozitivní, ale i negativní dopad.

Globalizace, rozšířené používání internetu nebo čím dál častější migrace přispívají k mezinárodní spolupráci, kdy se odlišné kultury setkávají a také spolupracují. Taková spolupráce lidí pocházejících z různých zemí je náročná a je nutné ji umět dobře zorganizovat. Může se stát, že při ní dojde k tzv. kritickým incidentům. Tak jsou nazývána nedorozumění, problémy, či konflikty, které mohou nastat při interakci odlišných kultur. Abychom se takovým problémům vyhnuli, je dobré mít kulturní povědomí o jiných

kulturách. Tzv. "kulturní uvědomělé vedení" je definováno jako základní kámen úspěchu projektu.

Dalším důležitým prvkem úspěšného projektu je komunikace. Komunikaci lze obecně považovat za složitý proces. Výměna informací mezi odesílatelem a příjemcem, jak je komunikace definována, může být narušena různými faktory. Když k ní navíc dochází v mezikulturním prostředí s lidmi, kteří často mluví jiným jazykem, stává se ještě komplikovanější. Takové komunikaci, kdy dochází k interakci minimálně dvou lidí z odlišných kulturních zázemí se říká mezikulturní neboli interkulturní komunikace. A stejně jako kultura ovlivňuje naše chování, tak má vliv i na naši komunikaci. Největší vliv je ve formě jazyka. Ale ovlivněna je také neverbální komunikace a prezentace jednotlivce.

Komunikace může být vedená v psané, mluvené, vizuální či digitální formě a díky současným technologiím lze komunikovat na delší časovou i místní vzdálenost. Komunikaci v projektovém managementu můžeme dále rozdělit na formální, která má jasně daná pravidla a používá se často v psané formě, například pro písemné zprávy. Nebo na neformální komunikaci, která je nenucená, bezprostřední a nejčastěji je používána v mluvené formě. Považuje se za obohacující a prospěšnou pro organizaci.

Jak již bylo řečeno výše, jazyk je důležitým prvkem komunikace, který umožňuje přenos určité zprávy. Mluvíme-li o evropských výzkumných projektech a mezikulturní spolupráci, jazyk se stává ještě důležitějším. Přítomnost 24 oficiálních jazyků Evropské Unie s sebou nese pojem mnohojazyčnost.

Za mnohojazyčného je považován je "*člověk, který komunikuje ve více než jednom jazyce, ať už aktivně nebo pasivně*" (Li, 2008). V současné době není mnohojazyčnost považována za nový jev. Jak Angouri (2014: 1) říká, současné "moderní pracoviště je internacionální a mnohojazyčné". Není tomu ani jinak v prostředí Evropské unie. 24 oficiálních jazyků představuje bohatou jazykovou rozmanitost, kterou můžeme brát jako základní kámen, který jakožto symbol Evropské Unie, je podporován.

Schopnost jedince mluvit více jazyky je obohacující, protože podporuje jeho tvořivost a nápaditost. "*Mnohojazyčný člověk si uvědomuje, že problémy je možné řešit více způsoby v souladu s odlišným jazykovým a kulturním zázemím*".

Přítomnost různých národností na mezinárodních projektech s sebou nese také přítomnost různých jazyků. Pracuje-li taková skupina na společném projektu, nutnost jazykového managementu je nezbytná. V takových případech se používá pojem lingua franca. Lingua franca můžeme definovat jako "*jazyk použitý pro komunikaci mezi skupinou lidí mluvící odlišnými jazyky*" (Cambridge Dictionnary). V prostředí mezinárodní spolupráce

je použití jednoho společného jazyka tou nejlepší volbou, jak se mohou účastníci dorozumět. Čím dál více firem, mezinárodních skupin a společností, které zaměstnávají odlišně mluvícím pracovníky, se rozhodují používat jednotný jazyk pro komunikaci. Lingua franca má mnoho výhod. Je prospěšná pro interní a externí komunikaci v mezinárodních projektech. Umožňuje zejména mít všechny důležité dokumenty sjednocené v jednom jazyce, a tudíž dostupné pro všechny účastníky. To usnadňuje kontrolu a vedení mezinárodních týmů.

V současné době je nejrozšířenějším a také nejpoužívanějším jazykem angličtina. Počet lidí mluvících anglicky, stejně jako počet oblastí, kde má angličtina převažující pozici, stále roste. Angličtina se začala nejdříve používat jako lingua franca zejména v akademickém prostředí. Postupem času, kdy se rozšířila i do dalších odvětví, lingvisté, například Barbara Seidlhofer, začala používat termín ELF (English as lingua franca) v překladu ‘angličtina jako lingua franca’. Seidlhofer (2011: 1) tento termín definovala jako *“použití angličtiny mezi mluvčími různého prvního jazyka, pro které je angličtina komunikačním prostředkem volby”*. Dnes se také používá zkratka BELF (Business English as lingua franca), která upřesňuje obchodní odvětví, ve kterém je jazyk používán. Angličtina je důležitý jazyk, který se dnes používá téměř ve všech oblastech, zejména v mezinárodním prostředí. Není tomu jinak ani na území Evropské Unie. Navzdory pokusům podporovat jazykovou rozmanitost, angličtina se čím dál více považuje jako lingua franca (Cogo, 2010).

Použití angličtiny v mezinárodní spolupráci můžeme považovat za zjednodušující prostředek, který umožňuje širokému publiku mluvícímu odlišnými jazyky společně komunikovat. Nicméně na druhou stranu to lze považovat za překážku. Asi největším problémem je vyloučení z komunikace z důvodu nízké úrovně angličtiny (Tange and Lauring, 2009).

Na závěr je nutné podotknout, že úroveň angličtiny, která je používána jako lingua franca není srovnatelná se ‘standardní’ angličtinou. Jde o angličtinu, která je značně ochuzená a zjednodušená. Zjednodušení se týká zejména gramatických struktur a použitého slovníku.

Metodologická část

Díky mé stáži ve výzkumném centru, které se také účastní na evropských výzkumných projektech, jsem získala kontakty na dvanáct evropských partnerů, kteří mi umožnili s nimi uskutečnit rozhovor a odpovědět tak na výzkumnou otázku. Všichni dotazovaní partneři pracují nebo pracovali na evropských projektech a pochází z různých zemí celého světa. Stručné shrnutí všech dotazovaných partnerů se nachází v první kategorii (praktická část).

Pro můj výzkum jsem zvolila polostrukturované rozhovory. Připravila jsem si návod s otázkami, na které jsem se chtěla během rozhovoru zaměřit, ale dle odpovědí jsem otázky, či jejich pořadí mohla pozměnit. Dohromady jsem si připravila 10 hlavních otázek a u některých otázek i podotázky. První tři úvodní otázky mi umožnily zjistit základní informace o dotazovaných. Ptala jsem se jich, kde pracují, jaká je jejich pozice a jak dlouho na evropských výzkumných projektech pracují. V druhé části jsem položila tři obecné otázky. Nejdříve mne zajímalo, s jakými národnostmi spolupracují, jestli jsou si vědomi interkulturality a jestli ji mohou případně ukázat na nějakých příkladech. Třetí otázka se týkala komunikace mezi účastníky konsorcia. Zejména jsem chtěla vědět, jaké nástroje a jazyky používají pro komunikaci, zda mají nějakou strategii, zda shledávají nějaký rozdíl mezi formální a neformální komunikací. V třetí části jsem se zaměřila na jejich osobní pohled a názor na jazykový management a kulturní diverzitu. Jednou z otázek také bylo, zdase při spolupráci setkávají s jazykovou či kulturní bariérou. Na závěr jsem se zeptala, zda je napadá, jak by se mohla současná situace zlepšit nebo vyvinout. Celý rozhovor jsem ukončila poděkováním a dala prostor k položení případných otázek.

Otázky jsem připravila ve francouzském i v anglickém jazyce a dotazovaným jsem dala možnost vybrat si pro ně vhodnější jazyk. Dohromady jsem dělala 3 rozhovory ve francouzštině a 9 v angličtině. 6 rozhovorů jsem dělala přes Skypu, 1 přes telefon a 5 rozhovorů při osobním setkání s dotazovanými. Všechny rozhovory jsem nahrála na mobil a počítač, abych měla jistotu, že budu mít alespoň jednu nahrávku v dostatečné kvalitě.

Získaná data z rozhovorů jsem si nejdříve zanalyzovala pomocí sekvenčních analýz. Každý rozhovor jsem si rozdělila na menší jednotky, tzv. sekvence. Jelikož jsem se ve většině rozhovorů postupovala dle předem připravených otázek, zvolené sekvence se shodují s otázkami. Celkový počet sekvencí je 9:

- S1 – Úvod
- S2 – Základní informace o dotazovaných
- S3 – Národnosti
- S4 – Přítomnost interkulturality
- S5 – Komunikace v konsorciu
- S6 – Osobní pohled a zkušenost
- S7 – Překážky
- S8 – Budoucí vývoj
- S9 – Závěr

Jakmile jsem měla všechny rozhovory rozdělené do sekvencí, postoupila jsem k přepisu rozhovorů. Jelikož jsem ale měla dvanáct rozhovorů jejichž průměrná délka byla 40 minut, rozhodla jsem se, že nebudu přepisovat celé rozhovory. Přepsala jsem jen vybrané části, ze kterých jsem následně vybrala úryvky, které použiji do praktické části. K přepisování jsem si zvolila německý program FOLKER, který je volně dostupný ke stažení na internetu. K zaznamenání použitého označení jsem použila transkripční konvenci GAT2, která definuje použité symboly a jejich použití.

Praktická část

V praktické části mé diplomové práce jsem se snažila opovědět na předem stanovenou výzkumnou otázku, jak projektoví partneři vnímají mnohojazyčnost a interkulturalitu v evropských výzkumných projektech. Po vyhotovení sekvenčních analýz jsem si určila 7 kategorií, které se přibližně shodují s položenými otázkami a sekvencemi. Stanovené kategorie jsou následující:

- **Základní informace o evropských projektových partnerech**

V tabulce níže jsem shrnula základní informace o evropských projektových partnerech, se kterými jsem provedla rozhovor. Jedná se o první kategorii.

V tabulce si lze všimnout, že 6 projektových partnerů pracuje v jiné zemi, než ze které země pochází. Jeden projektový partner je bilingvní. Lze tedy konstatovat, že více jak polovina dotazovaných se setkává s interkulturalitou a mnohojazyčným prostředím v každodenním životě. Ostatní partneři řekli, že jsou zvyklí pracovat v mezinárodním prostředí. To odpovídá Angouriho výroku, že dnešní moderní pracoviště jsou mezinárodní a mnohojazyčná.

PROJEKTOVÝ PARTNER	ZEMĚ PŮVODU	ZEMĚ, KDE PRACUJE	ORGANIZACE	SOUČASNÁ PRACOVNÍ POZICE	PRAXE V EU VÝZKUMNÝCH PROJEKTECH
PP 1	Portugalsko	Portugalsko	Výzkumné centrum	-koordinátor výzkumu -business developer	<10 let
PP 2	Polsko	Německo	Technická univerzita	-evropský projektový manažer	2,5 let
PP 3	Polsko	Německo	Technická univerzita	-Open Call manažer cascade fundingu	6 měsíců
PP 4	Německo	Německo	Výzkumné centrum pod technologickou univerzitou	-dohlížející projektový manažer -koordinátor evropských výzkumných projektů	<8 let
PP 5	Francie	Francie	Střední firma	-národní a evropský projektový manažer	1 rok
PP 6	Francie (bilingvní, francouzsko-německý)	Francie	Výzkumné centrum	-evropský projektový manažer	<10 let
PP 7	Francie	Španělsko	Technologické výzkumné centrum	-vedoucí oddělení výzkumu a vývoje	Nejasná odpověď
PP 8	Kyrgyzstán	Velká Británie	Univerzita	-přednášející na univerzitě	3,5 roků (během post-doktorandských studií)
PP 9	Mexiko	Velká Británie	Univerzita	-přednášející na univerzitě	3,5 roků (během post-doktorandských studií)

PP 10	Chile	Velká Británie	Univerzita	-výzkumní pracovník v EU projektu	2 měsíce
PP 11	Řecko	Řecko	Technická univerzita	-post-doktorandská studia -hodnotitel evropských projektů	Nejasná odpověď
PP 12	Velká Británie	Velká Británie	Výzkumné centrum	-Projektový leader na inovace -koordinátor výzkumných projektů	Pracuje pouze na iniciační fázi projektů

- **Vnímání interkulturality v evropských výzkumných projektech**

Druhá kategorie se věnuje interkulturalitě neboli kulturní diverzitě a tomu, jak je vnímána v evropských výzkumných projektech.

Cílem této kategorie bylo zjistit, zda jsi jsou projektoví partneři vědomi přítomnosti odlišných kultur a jestli ano, jak ji vnímají a jak s ní zacházejí.

Co se týká zemí, které nejvíce pracují na evropských projektech, dotazovaní nejčastěji zmiňovali jihozápadní a severozápadní země (Francii, Německo, Španělsko, Velkou Británii, Dánsko, Belgie, Portugalsko nebo Řecko). Tyto země jsou počítané mezi vyvinuté země, které podporují výzkum a jsou řazené mezi hlavní představitele, silné a střední účastníky v projektech Horizon 2020. Přestože několik východních zemí, jak Slovinsko, Polsko, Česká republika, bylo zmíněno, účast východních zemí je nižší a preference spolupracovat se západními a silnějšími zeměmi je znatelná.

Co se týče povědomí o interkulturalitě, zaznamenala jsem, že přítomnost odlišných kultur v mezinárodní spolupráci neboli jak Chavrier navrhuje používat termín mezikulturní spolupráci, je nezanedbatelná. Zaprvé si toho bylo možné všimnout v odpovědích dotazovaných partnerů. Každý z dotazovaných projektových partnerů si je vědom přítomnosti odlišných kultur a na základě podobností je zařadil k určité skupině. Většina z nich popsala vnímané stereotypy podle zeměpisné oblasti, nejčastěji tedy popisovali odlišné národní kultury. Kromě toho ale poukázali také na důležitost osobnostních rysů každého jednotlivce, které také hrají významnou roli a ovlivňují jeho chování. Zadruhé jsem mohla pozorovat rozdíly mezi odlišnými kulturami během rozhovorů. Zatímco projektoví partneři pocházející z latinských zemí (Portugalsko, Španělsko, Řecko, Francie, Chile) byli obecně více komunikativní, uvědomovali si kulturu a při interakci se mnou kladli větší důraz na sociální vztahy, další účastníci ze severních zemí, například z Německa a Velké Británie, i když možná vnímají nějaké kulturní odlišnosti, nejsou na ně tolik zaměřeny, kladou větší důraz na pracovní úkoly, které musí být splněny. Nicméně například podle PP 6 jsem si vědoma, že i v tomto případě není možné zařadit všechny účastníky do specifických kategorií. Stereotypizace může mít totiž negativní dopad. Skutečnost, že daný jedinec

pochází ze specifického kulturního zázemí, může přispět ke špatnému hodnocení takového jedince. Navíc, vedle vlivu národní kultury a dané osobnosti každého jedince, je každý vystaven také vlivu působení prostředí v němž se nachází. V souladu s Hoefstedem lze konstatovat, že odlišné kultury mají vliv na chování každého jedince a mění ho po celý život.

Interkulturalita je shledávána jako pozitivní. Interakce s projektovými partnery odlišných kultur obohacuje účastníky o různé možnosti řešení dané problematiky. Také přispívá k inovativním a konkurenceschopnějším výsledkům takové spolupráce.

- **Komunikace v rámci konsorcia**

V třetí kategorii jsem se zaměřila na komunikaci v rámci konsorcia. Za neúčinnější styl komunikace se považuje osobní setkání. Projektoví partneři ho vyhodnotili jako nejrychlejší a nejdůležitější. Kromě toho se používá email, telefonní hovory a videohovory, které umožňují partnerům spolupracovat na dálku. Všichni partneři si jsou vědomi, že komunikace je důležitá, a to zejména v mezikulturní spolupráci, kde jazyk může představovat určité problémy. Z toho důvodu se snaží zavést určité strategie, aby zajistili hladkou a účinnou komunikaci. Nejčastěji používané strategie jsou takzvané ‚minutes‘ neboli zápisy z jednání a pravidelný kontakt s ostatními partnery, aby se zajistila aktivní a správná účast všech členů konsorcia.

- **Mnohojazyčnost vs. Lingua franca**

Čtvrtá kategorie nese název mnohojazyčnost versus Lingua franca. Jak vyplývá z odpovědí, nejpoužívanějším jazykem v evropských výzkumných projektech je angličtina. Používá se jako lingua franca. Je to tedy jednotný jazyk používaný pro komunikaci mezi členy konsorcia, jejichž první jazyk není společný. Používá se pro formální komunikaci konsorcia s vedoucím projektu z Evropské komise. Všechny formální dokumenty jsou v angličtině. Použití jednotného jazyka zajišťuje, aby všechny tyto dokumenty byly dostupné široké veřejnosti. Pokud by byl použit jiný jazyk, komunikace a spolupráce na společném projektu by nebyla možná. Rozmanitost mluvených jazyků v Evropě neumožňuje mluvit v žádném jiném společném jazyce. Neznamená to však, že ostatní jazyky se nepoužívají. Naopak, schopnost projektových partnerů mluvit dvěma či více jazyky je prospěšná. Považují to za užitečné na obou úrovních komunikace. Během neformální komunikace se snadněji dostanou do kontaktu s jiným partnerem, když s ním mohou mluvit v jeho rodném jazyce nebo alespoň jazyce, který upřednostňuje. Nebo mohou snadněji zahájit konverzaci několika slovy nebo frázemi, které znají v jazyce, kterým mluví dotyčná osoba. V případě

formální komunikace to usnadňuje a zefektivňuje komunikaci. Partneři projektu jej využívají zejména k urychlení komunikace a celého procesu projektu, například když se blíží termín ukončení.

- **Vnímání angličtiny v evropských výzkumných projektech**

Pátá kategorie se zaměřuje na vnímání angličtiny v evropských výzkumných projektech. Angličtina se v evropských výzkumných projektech používá jako lingua franca. Je to jediná možnost, jak spolu mohou mluvčí různých jazyků komunikovat. Z odpovědí projektových partnerů jsem vyvodila, že úroveň angličtiny, která se používá ke komunikaci se liší od standardní angličtiny. Obecně je úroveň angličtiny popsána jako zjednodušená. Zjednodušení se týká zejména gramatických struktur a použité slovní zásoby. Věty a používané výrazy nejsou složité.

I když je tato úroveň považována za dostačující srozumitelnou komunikaci, existují i případy, kdy úroveň angličtiny je nízká a může omezovat komunikaci. Úroveň se může lišit v závislosti na prostředí, ze kterého daná osoba pochází. Partneři projektu, kteří pocházejí z akademického prostředí nebo pracují v mezinárodních společnostech, kde je nutné používat angličtinu, mají často lepší úroveň než například zaměstnanci malých podniků, které nejsou zvyklé pracovat v mezinárodním prostředí.

Další poznámkou k vnímání angličtiny v evropských výzkumných projektech se týká akcentů, které také často závisí na zeměpisné oblasti. Některé národnosti mají silný přízvuk, kterému je obtížné porozumět. Za nejobtížnější partneři označili skotský, francouzský a španělský přízvuk. A obecně přízvuky lidí pocházejících z latinských zemí.

Angličtina, kterou používají rodilí mluvčí je shledávána jako nejobtížnější k porozumění. Ostatní by ocenili, kdyby se rodilí mluvčí přizpůsobili více ostatním účastníkům a zaměřili se hlavně na přízvuk a používanou slovní zásobu. Usnadnilo by to tak spolupráci s nimi.

Z důvodu zajištění srozumitelného přenosu informací oceňují partneři projektu použití zápisů (minutes) a písemných dokumentů, které pomáhají všem členům mít písemný důkaz o tom, co bylo řečeno.

- **Překážky**

Další kategorie se týká lingvistických a kulturních překážek. Vzhledem k tomu, že evropské kultury si jsou podobné, projektoví partneři nevnímají žádné specifické kulturní překážky. Ty mohou nastat spíše při spolupráci s partnery pocházejících ze vzdálenějších

kultur, jako například americké či asijské. Rozdíl mezi kulturami, chováním, hodnotami a myšlením je výraznější.

Projektoví partneři uvedli, že se potýkají spíše s jazykovými překážkami. Partneři projektu si jsou vědomi, že komunikace je jádrem úspěšných projektů. Jak je uvedeno v teoretické části přenos informací, pocitů nebo emocí může být omezen několika faktory. V evropských výzkumných projektech lze za překážky považovat zejména vzdálenost mezi projektovými partnery, jazyk, který není vždy dokonalý, a skutečnost, že se navzájem tolik neznají. Všechny tyto zmíněné problémy však nelze považovat za skutečné překážky spolupráce na evropských výzkumných projektech.

- **Budoucí vývoj**

Na konci mého výzkumu jsem se chtěla zaměřit na užitečná doporučení, která by mohla pomoci projektovým partnerům zlepšit spolupráci s ostatními partnery, kteří pracují na evropských výzkumných projektech. Proto jsem se pokusila na konci rozhovoru zeptat, zda je napadá nějaká možnost, jak by se mohla zlepšit jazyková nebo kulturní situace. Obecně bych řekla, že dotazovaní partneři jsou celkem spokojeni s tím, jak jsou prováděny evropské výzkumné projekty. Díky jejich přizpůsobivosti, otevřenosti a ochotě dosáhnout společného cíle projektu najdou vždy způsob, jak spolupracovat.

Nicméně nějaké změny byly navrženy. Například změny týkající se jazyka. Zaprvé to byla potřeba zajistit kvalitnější jazykové vzdělání, aby každý člověk měl dobrou úroveň angličtiny. Navrhované změny týkající se používání neutrálního jazyka, jako třeba esperanta, pro společnou komunikaci se mi však zdají nereálné. Používání angličtiny je snazší a efektivnější, angličtina je dnes považována za nejrozšířenější jazyk. Proces projektu i výsledek projektu jsou tedy přístupné široké veřejnosti. Rovněž je v souladu s myšlenkou Evropské komise zajistit tzv. „Otevřený přístup“. Cílem této strategie je „zlepšit oběh znalostí a tím i inovace“.

Poslední a pro mě nejzajímavější návrh se týkal kulturního povědomí. Jeden z partnerů projektu uvedl, že lidé pracující v mezinárodním prostředí by měli být více informováni a vědomi si přítomnosti jiných kultur. Mít větší povědomí o jiných kulturách, znát jejich zvyky by mělo pomoci zlepšit spolupráci. Když víme, jak se jiné kultury chovají, myslí a fungují, můžeme se vyhnout potenciálním kulturním incidentům a více těžit z rozdílů.

Na základě výsledků mé rešerše musím přiznat, že jsem byl docela překvapena a ohromena tím, jak partneři projektu řeší a mnohojazyčnou situaci. Řekla bych, že díky jejich

přizpůsobivosti a také zkušenostem mají jakousi úspěšnou a plodnou spolupráci, která pomáhá dosahovat dobrých výsledků projektu a zároveň napomáhá rozvíjet osobnost dotyčných projektových partnerů.

Závěr

Díky této diplomové práci jsem mohla prozkoumat a zjistit, jak partneři projektu vnímají mnohojazyčnost a interkulturu, když spolupracují na společných projektech financovaných víceletým rámcovým programem pro výzkum a inovace Horizont 2020.

Rozhodla jsem se zaměřit se na kontext evropských výzkumných projektů, protože za prvé, je to součástí mého života a studia, a za druhé jsem absolvovala svou šestiměsíční stáž ve Francouzském technologickém výzkumném ústavu, kde jsem byla konfrontována s prostředím evropských výzkumných projektů. Zajímalo mě, zda partneři projektu pracující na tomto druhu projektů si jsou vědomi a berou v úvahu přítomnost různých kultur, jazyků a jak se vypořádávají s mezikulturními a mnohojazyčnými situacemi při spolupráci na takových projektech.

Moje kvalitativní empirická studie byla založena na dvanácti rozhovorech, které jsem provedla s projektovými partnery, kteří pracují na evropských výzkumných projektech. Jejich odpovědi na mých deset otázek mi pomohly porozumět tomu, jak partneři spolupracují a komunikují, který jazyk nebo jazyky se používají, jak vnímají jazykovou a kulturní diverzitu, pokud vnímají jakékoli jazykové nebo kulturní bariéry, a také pokud je napadá nějaké zlepšení situace.

Po analýze získaných dat jsem mohla odpovědět na svoji výzkumnou otázku. Nejprve jsem se zaměřila na přítomnost interkulturality. Všimla jsem si, že partneři projektu si jsou vědomi kulturních rozdílů. Dodali, že evropské kultury jsou velmi podobné a během spolupráce se nesečkáávají s žádnými významnými překážkami. Je to vnímáno jako něco prospěšného pro projekt i pro jednotlivce.

Na začátku rozhovoru všichni partneři uvedli, že jediným používaným a dominantním jazykem je angličtina. Úroveň angličtiny byla vyhodnocena jako dostačující a dostatečně dobrá pro spolupráci na tomto typu projektů. I když jsou přítomny různé úrovně angličtiny, ačkoli někdy lidé dokonce zápasí s angličtinou, díky použití zjednodušených gramatických struktur a jednoduché slovní zásoby mohou partneři projektu komunikovat a navzájem si rozumět. Další problém se týkal mluvených přízvuků.

Obecně řečeno, spolupráce na evropských výzkumných projektech je vnímána jako dobře řízená. Navzdory drobným překážkám, projektoví partneři vždy najdou společné řešení jak spolupracovat.

Summary

In my master thesis, I focused on multilingualism and interculturality in the European research projects. The main objective of this thesis is to find out how project partners perceive multilingualism and interculturality in the European research projects.

Thanks to this master thesis, I could research and discover how project partners perceive multilingualism and interculturality when they collaborate on common projects that are funded by the multiannual Research and Innovation Framework programme Horizon 2020.

I decided to focus on this context of European research projects because, firstly, it is part of my everyday life for the two years of my Master studies, and, secondly, I did my six month internship at the French Technological Research Institute where I was faced with this part of European research projects. It interested me to find out if project partners working on this kind of projects are aware and take into account the presence of different cultures as well as languages and how do they deal with intercultural and multilingual situations when they collaborate together.

My qualitative empirical study was based on twelve interviews that I did with project partners that work on European research projects. Their answers on my ten questions helped me to understand how do the project partners collaborate and communicate, which language or languages are used, what is their personal perception on language management and interculturality is, if they perceive any linguistic or cultural barriers, and also if they can imagine or recommend any improvement.

After analysing the obtained data, I could answer to my research question. Firstly, I focused on the presence of interculturality. I noticed that project partners can perceive cultural differences when working on the European research projects. They added that the European cultures are quite similar, and they don't encounter any significant barriers during the collaboration. It is perceived as something beneficial for project as well as for the individuals. It helps to have different points of view and brings an innovative solution. Concerning the linguistic situation. At the beginning, all partners stated that the only used and dominant language is English. The level of English was evaluated as sufficient and good enough for the collaboration on this type of projects. Even if different levels of English are present and although sometimes people even struggle with English, thanks to the use of simplified grammatical structures and simple vocabulary, project partners can communicate, and they understand each other. Another problem concerned spoken accents.

Nevertheless, the collaboration on the European research projects was evaluated as sufficient and well managed. Despite some small problems, the project partners find always the way how to communicate.

Bibliografie

- Angouri, Jo. (2014). Multilingualism in the workplace: Language practices in multilingual contexts. In *Multilingua*, available on De Gruyter Mouton. p. 1-9
- Cambridge Dictionary. LINGUA FRANCA: Signification, définition dans le dictionnaire Anglais de Cambridge. (n.d.). Retrieved July 30, 2019, from:
<https://dictionary.cambridge.org/fr/dictionnaire/anglais/lingua-franca>
- Chevrier S. (2003). Cross-cultural management in multinational project groups. *World Bus.* 2003; 38(2):141–149
- Hoefstede G. (2001). *Culture's Consequences*. (2nd Ed.). London: Sage Publications
- Angouri, Jo. (2014). Multilingualism in the workplace: Language practices in multilingual contexts. In *Multilingua*, available on De Gruyter Mouton. p. 1-9
- Loosemore, M., Muslmani, H. S. (1999) Construction project management in the Persian Gulf: inter-cultural communication. *International Journal of Project Management* (Vol. 17, No. 2) pp. 95-100. Great Britain: Elsevier Science Ltd and IPMA
- Rodrigues, S.A., Costa, A. R., Gestoso, C. G. (2014). *Project planning and control: Does national culture influence project success?* Elsevier Ltd.
- Tange, H. and Luring, J. (2016). Language management and social interaction within the multilingual workplace. In *Journal of Communication Management*.
- Thomas, A. (2010). National and Organizational Cultures in *Handbook of Intercultural Communication and Cooperation, Volume 1: Basics and Areas of Application*. Vandenhoeck & Ruprecht: Oakville